

การศึกษาสภาพและแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชา อุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เดชณรงค์ รอดซุง¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

สวนีย์ เสริมสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ประภาส เกตุไทย

วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 14 สิงหาคม 2561 วันแก้ไข: 19 สิงหาคม 2561 วันตอบรับ: 26 สิงหาคม 2561

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูประเภทวิชาอุตสาหกรรมในสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 394 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้ภูมิภาคเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละของสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน เกี่ยวกับ แนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติในการฝึกทักษะวิชาชีพ ในภาพรวมครูได้ปฏิบัติในการฝึกทักษะวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประกอบด้วย (1) ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงขั้นตอนในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน (2) ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน (3) ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน

คำสำคัญ : สภาพและแนวทาง การเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง เดชณรงค์ รอดซุง มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต E-mail : detnarong.rodzung@gmail.com
DOI: 10.14456/edupsu.2019.15

THE STUDY OF THE STATES AND THE WAY TO ENCOURAGEMENT IN PROFESSION SKILL OF APPRENTICE STUDENTS IN THE SECTION OF INDUSTRIAL COURSE BELONG TO THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

Detnarong Rodsung¹

Pibulsongkram Rajabhat University.

Savane Sermsuk

Pibulsongkram Rajabhat University.

Prapart Gatethai

Khamphaeng Phet Technical College, The Vocational Education Commission.

Research Article

Received: 14 August 2018 Revised: 19 August 2018 Accepted: 26 August 2018

The objectives of this research were 1) to study the states for encouraging professional skills of apprentice students in the section of industrial courses under the vocational education commission and 2) to explore ways to encourage professional skills professional skills of apprentice students in the section of industrial courses under the vocational education commission. The sample included 394 teachers of industrial courses in vocational institutes under the vocational education commission, selected via the Yamane approach at the significance level of .05 and through stratified random sampling by the regions. The research instruments were 1) a 5 rating scale questionnaire and 2) a structured interview form. The data from the questionnaire were analyzed by finding the percentages of the statuses of the teachers and finding the means and standard deviations of the states for encouraging professional skills in apprentice students. The interview was conducted with 9 experts and was about ways to encourage professional skills in apprentice students. The data were analyzed using content analysis. The findings showed that 1) overall, as for the states in training professional skills, the teachers train apprentice students at a high level and 2) the ways to encourage professional skills were (1) the teachers must consider the steps for encouraging professional skills in apprentice students, (2) the teachers must consider the factors involved in the encouragement, and (3) the teachers must see the importance of the encouragement.

Keywords : States and Ways, Professional Skills, Vocational Education Commission

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Detnarong Rodsung
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail : detnarong.rodsung@gmail.com

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา ให้มีมาตรฐานเทียบได้กับระดับสากล โดยผลักดันกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาใช้กำหนดทักษะ ความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ เพื่อการมีงานทำ มีความก้าวหน้า และมีค่าตอบแทนตามทักษะ ความรู้ ความสามารถ มีมาตรการจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาในลักษณะทวิภาคี เพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) จากสถานการณ์ด้านความต้องการกำลังคนของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าประสบปัญหาการผลิตบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอาชีวศึกษา เนื่องจากแนวทางหลักของการพัฒนาบุคลากรในระดับนี้ยังคงมุ่งให้ความสำคัญกับมิติเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาจำนวนกำลังคนที่ขาดแคลนในปี 2551 พบว่า มีตำแหน่งงานว่างถึง 419,632 อัตรา เป็นตำแหน่งงานต้องการผู้จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอนุปริญญาร้อยละ 39.04 ขณะที่ผู้สมัครงานเพียงร้อยละ 18.01 และได้รับเข้าทำงานเพียงแค่อัตรา 22.01 เท่านั้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครส่วนมากไม่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานเกิดจากการขาดความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555) สาเหตุหนึ่งเนื่องจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาไม่ได้ศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ และครูที่สอนในระดับอาชีวศึกษามีปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับภารกิจ ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

ปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาของชาติได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการออกกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติกฎกระทรวง ประกาศ ข้อบังคับ สำหรับการนำไปใช้ในการบริหารจัดการ กำกับ ควบคุมการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันเป็นลำดับ โดยมีสาระที่สำคัญดังนี้ คือ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 หมวด 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มาตรา 52 วรรคสาม กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันจัดทำขึ้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภายใต้ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ข้อ(3) เพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเป็นไม่ต่ำกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ที่มีลักษณะเฉพาะสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในแต่ละภาคเศรษฐกิจ เจตนารมณ์เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพพื้นฐาน และทักษะวิชาชีพเฉพาะทาง พร้อมทั้งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีสมรรถนะในการประกอบอาชีพสร้างผลผลิตและรายได้ เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างมั่นคง และยั่งยืนโดยใช้การศึกษาวิชาชีพเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหา ความยากจนของประชาชน เพื่อสนองนโยบายในการประกาศสงครามกับความยากจนของรัฐบาล (พญงค์ดี จันทรสุรินทร์, 2546)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนในสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการที่จะสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาให้เกิดขึ้นดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงสนใจศึกษาสภาพและแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงานประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนานักศึกษา

ในสายวิชาชีพ ให้มีสมรรถนะด้านทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อรองรับความต้องการในระดับอาเซียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาของครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในการศึกษาสภาพและแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยดำเนินการ 2 ขั้นตอน มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาของครูผู้สอน ในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 4,057 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 394 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้ภูมิภาคเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยข้อคำถามจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะในด้านการศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ ด้านการรับรู้ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการสาธิตทักษะ ด้านการเลียนแบบ ด้านการให้เทคนิควิธีการ ด้านการทําย่างถูกต้อง ด้านการทําย่างชำนาญ ด้านการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ด้านการคิดริเริ่ม และด้านการประเมินผลทักษะวิชาชีพ จำนวน 26 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และได้ค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.796

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการส่งไปรษณีย์ ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 394 ชุด ได้รับคืน จำนวน 394 ชุด ได้รับคืนครบทุกฉบับ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (mean)

และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังต่อไปนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50-5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการผลิต สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

แหล่งข้อมูล

1. แนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. ครูฝึกทักษะวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการฝึกนักศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาชีพที่ได้รับรางวัลในระดับชาติและระดับนานาชาติ จำนวน 9 คน เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการผลิต สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูฝึกที่มีประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์แนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการผลิต สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของ นักศึกษาของครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แสดงดังตาราง 1 และภาพ 1

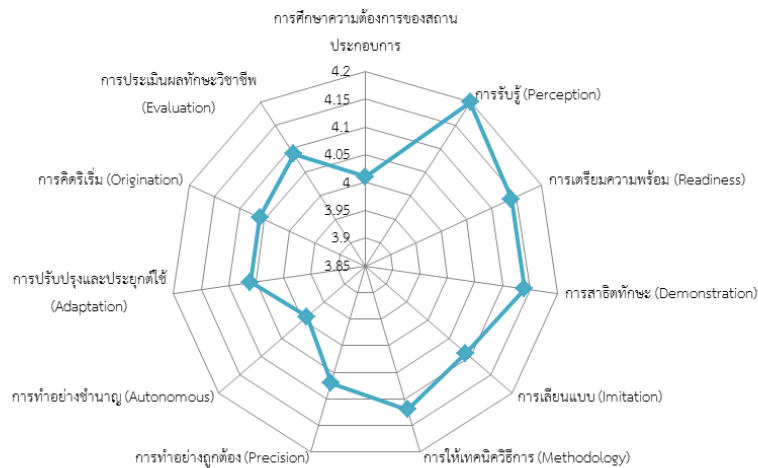
ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการปฏิบัติ
การศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ			
1. ท่านได้ศึกษาความต้องการของสถานประกอบการก่อนทุกครั้งที่จะเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้นักศึกษา	4.02	0.80	มาก
2. ท่านได้ศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการก่อนทุกครั้งที่จะฝึกทักษะวิชาชีพให้นักศึกษา	3.98	0.77	มาก

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การปฏิบัติ
3. ท่านได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านทักษะวิชาชีพ	4.02	0.81	มาก
4. ตามความต้องการของสถานประกอบการ			
รวม	4.01	0.70	มาก
การรับรู้ (Perception)			
5. ท่านอธิบายรายละเอียดและขั้นตอนในการฝึกทักษะวิชาชีพให้นักศึกษารับรู้ก่อนทุกครั้ง	4.21	0.76	มาก
6. ท่านให้นักศึกษาสังเกตการณ์ทำงานในการฝึกทักษะวิชาชีพเสมอ	4.18	0.78	มาก
รวม	4.20	0.71	มาก
การเตรียมความพร้อม (Readiness)			
7. ท่านให้นักศึกษาเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ ในการฝึกทักษะวิชาชีพก่อนเสมอ เป็นต้น	4.26	0.74	มาก
8. ท่านให้นักศึกษาปรับพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เพื่อเตรียมพร้อมก่อนการฝึกทักษะวิชาชีพ	4.13	0.74	มาก
9. ท่านให้นักศึกษาปรับทักษะ หรือความเคลื่อนไหวให้พร้อมก่อนการฝึกทักษะวิชาชีพนั้น ๆ	4.02	0.82	มาก
รวม	4.14	0.66	มาก
การสาธิตทักษะ (Demonstration)			
10. ท่านได้อธิบายขั้นตอนการฝึกทักษะวิชาชีพอย่างละเอียดและชัดเจน	4.20	0.82	มาก
11. ท่านได้สาธิตขั้นตอนการฝึกทักษะวิชาชีพตั้งแต่ต้นจนจบ ขบวนการให้นักศึกษาดูก่อนปฏิบัติจริงทุกครั้ง	4.11	0.82	มาก
12. ท่านได้แนะนำให้ทักษะวิชาชีพสังเกตจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ	4.11	0.80	มาก
รวม	4.14	0.71	มาก
การเลียนแบบ (Imitation)			
13. ท่านให้นักศึกษาอธิบายขั้นตอนการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อให้เลียนแบบได้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนทุกครั้ง	4.06	0.79	มาก
14. ท่านให้นักศึกษาสังเกตการณ์กระทำในขั้นตอนการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อให้เลียนแบบได้ถูกต้อง	4.10	0.79	มาก
15. ท่านได้ให้นักศึกษาอธิบายขั้นตอนหลักของการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วน	4.12	0.79	มาก
รวม	4.09	0.69	มาก

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การปฏิบัติ
การให้เทคนิควิธีการ (Methodology)			
16. ท่านได้แนะนำเทคนิควิธีการในการฝึกทักษะวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาสามารถทำงานได้ดีขึ้น	4.18	0.81	มาก
17. หลังจากนักศึกษาปฏิบัติทักษะวิชาชีพได้แล้ว ท่านได้ให้ เทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้ปฏิบัติทักษะวิชาชีพได้ดียิ่งขึ้น	4.07	0.83	มาก
รวม	4.12	0.76	มาก
การทำอย่างถูกต้อง (Precision)			
18. ท่านให้นักศึกษาฝึกทักษะวิชาชีพด้วยตนเองจนทำงานได้ อย่างถูกต้องสมบูรณ์	4.18	0.75	มาก
19. เมื่อท่านมอบหมายงาน นักศึกษาสามารถทำได้ ถูกต้อง โดยไม่ต้องมีแบบงานหรือใบสั่งงาน	3.95	0.82	มาก
รวม	4.07	0.70	มาก
การทำอย่างชำนาญ (Autonomous)			
20. ท่านให้นักศึกษาฝึกฝนทักษะวิชาชีพจนทำงานได้อย่าง คล่องแคล่ว ชำนาญ ด้วยความเชื่อมั่นในตนเองเป็นไปโดย อัตโนมัติ	4.03	0.81	มาก
21. ท่านให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะวิชาชีพจนมีความชำนาญ ไม่มีโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิดพลาดเกิดขึ้น	3.95	0.76	มาก
รวม	3.99	0.72	มาก
การปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (Adaptation)			
22. ท่านให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ทักษะวิชาชีพไปใช้ในการ ทำงานต่าง ๆ	4.08	0.76	มาก
23. ท่านให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ทักษะวิชาชีพที่ฝึกมาไปใช้ใน การพัฒนางานในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.03	0.81	มาก
รวม	4.06	0.72	มาก
การคิดริเริ่ม (Origination)			
24. ท่านให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการทำงานตามที่ ตนเองต้องการ	4.04	0.81	มาก
25. ท่านให้นักศึกษาปฏิบัติทักษะวิชาชีพจนมีความชำนาญ ความคิดใหม่ ๆ สามารถปรับไปใช้ในการทำงานอื่น ๆ ได้	4.08	0.81	มาก
รวม	4.06	0.73	มาก
การประเมินผลทักษะวิชาชีพ (Evaluation)			
26. ท่านได้ประเมินผลการฝึกทักษะวิชาชีพของนักศึกษาทุก ครั้งหลังจากการฝึกทักษะวิชาชีพเสร็จสิ้น	4.03	0.82	มาก

ข้อรายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การปฏิบัติ
27. ท่านได้นำผลการประเมินในการฝึกทักษะวิชาชีพของ นักศึกษามาเทียบกับเกณฑ์ทุกครั้ง	4.16	0.79	มาก
รวม	4.09	0.71	มาก
ภาพรวม	4.09	0.06	มาก

ภาพ 1 สภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยผลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูฝึกที่มีประสบการณ์ในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษา

1.1 ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ พบว่า ขั้นตอนสำหรับฝึกทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ทักษะ การสร้างการรับรู้ การเตรียมความพร้อม การสาธิตทักษะ การเลียนแบบ/ การสนองตอบภายใต้การควบคุม การให้เทคนิควิธีการ การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การกระทำอย่างชำนาญ การปรับปรุงและประยุกต์ใช้ การสร้างความคิดริเริ่มใหม่ และการประเมินผลการกระทำ (Davies, 1971; Harrow, 1972; Simpson, 1972; Woodruff, 1961; De Cecco, 1974 ; Fitts, 1964 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548 ; ไพโรจน์ ตีรณธนากุล, 2542) ซึ่งขั้นตอนที่นักวิชาการหลายท่านตรงกันมากที่สุด คือ การเลียนแบบ และการสาธิตทักษะ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบที่ควรมีในกระบวนการพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Woodruff, 1961 ; Joyce & Weil, 1986) ประกอบด้วย 1) ขึ้นงานต้นแบบ 2) อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ อย่างละเอียดและชัดเจน 3) การสาธิต การปฏิบัติงานอย่างละเอียดและชัดเจน 4) การสาธิต การทำงานซ้ำอีกครั้ง ตั้งแต่ต้นจนจบ 5) การแสดงการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างง่าย ๆ และทำให้ดูอย่างช้า ๆ 6) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำเอง ตั้งแต่ต้นจนจบในสายตาครูและครูเป็นพี่เลี้ยง และ 7) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเองตามลำพังแล้วนำผลงานที่ทำได้มาตรวจสอบกับชิ้นงานต้นแบบ

1.2 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูฝึกที่มีประสบการณ์ในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษา พบว่า 1) ครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงให้รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อให้นักศึกษาเกิด

ความเข้าใจตรงกัน และในการสร้างการรับรู้ให้กับผู้เรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ดังนั้น ควรมีชิ้นงานต้นแบบหรือใบงาน 2) ช่วงเวลาในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพควรให้ปฏิบัติและต้องกระทำอย่างซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะที่สูงขึ้น 3) การประเมินต้องมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะ และครูควรกระตุ้นและเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้เรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ก่อนเริ่มฝึกปฏิบัติ ครูผู้สอนจะต้องให้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในแนวทางการปฏิบัติ ในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ และอธิบายแบบงานหรือใบสั่งงานให้นักศึกษาเข้าใจอย่างละเอียด ในขั้นการรับรู้ และนำมาใช้ประกอบในขั้นการสาธิตจะช่วยให้นักศึกษาทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง”

ครูฝึกคนที่ 2 วันที่ 18 ธันวาคม 2560

“ควรมีชิ้นงานต้นแบบหรือใบงาน ไปใส่ในขั้นตอนของการรับรู้”

ครูฝึกคนที่ 2 วันที่ 18 ธันวาคม 2560

“ในรูปแบบขั้นตอนการรับรู้ควรเพิ่มให้มีชิ้นงานต้นแบบให้ผู้เรียนได้รับรู้ในกระบวนการฝึกทักษะวิชาชีพ”

ครูฝึกคนที่ 5 วันที่ 20 ธันวาคม 2560

“มีช่วงระยะเวลาในการปล่อยให้ลงมือปฏิบัติและต้องกระทำอย่างซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะให้สูงขึ้น”

ครูฝึกคนที่ 9 วันที่ 22 ธันวาคม 2560

“มีผลงานในการนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์กำหนดมาตรฐานและต้องให้ผู้รับการเสริมสร้างทักษะได้ฝึกและลงมือปฏิบัติงานบ่อย ๆ และต้องกระทำซ้ำ ๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อจะช่วยให้ประยุกต์ใช้ทักษะฝีมือที่ได้รับมาเพื่อพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ในงานต่าง ๆ ต่อไป”

ครูฝึกคนที่ 9 วันที่ 22 ธันวาคม 2560

“ควรมีการเสริมสร้างให้เกิดแรงจูงใจ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ให้ผู้เรียนรู้เป็นศูนย์กลางในการวิพากษ์ วิเคราะห์ในการประเมินผลงานและมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ”

ครูฝึกคนที่ 9 วันที่ 22 ธันวาคม 2560

“การที่จะทำให้ นักศึกษามีความชำนาญ และจะไม่มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดนั้น ครูผู้สอนต้องให้เวลากับนักศึกษาในขั้นการทำอย่างชำนาญ เนื่องจากการฝึกปฏิบัติขั้นนั้นการกระทำซ้ำ ๆ จะช่วยเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการทำงานเดิมโดยมีประสิทธิภาพ โดยมีโอกาสที่จะผิดพลาดน้อย”

ครูฝึกคนที่ 9 วันที่ 22 ธันวาคม 2560

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาของครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่ครูมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติสูงที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านการรับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอธิบายรายละเอียดและขั้นตอนในการฝึกทักษะวิชาชีพให้นักศึกษารับรู้ รวมถึงการสังเกตการทำงานในการฝึกทักษะวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการสาธิตทักษะ และด้านการให้เทคนิควิธีการ และด้านที่ครูมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การทำอย่างชำนาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนให้เวลาในการฝึกทักษะวิชาชีพของนักศึกษาน้อย เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาในการจัดการเรียนการสอน และจำนวนนักศึกษามีจำนวนมาก ทำให้เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ไม่เพียงพอในการปฏิบัติ จึงทำให้ต้องรีบให้นักศึกษาปฏิบัติให้

เสร็จตามใบงานหรือใบสั่งงาน โดยไม่ได้ดูที่คุณภาพของผลงาน ซึ่งในการทำอย่างชำนาญครูผู้สอนต้องให้เวลากับนักศึกษาในการฝึกทักษะวิชาชีพ เนื่องจากการฝึกปฏิบัตินั้นการกระทำซ้ำ ๆ จะช่วยเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการทำงานเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโอกาสที่จะผิดพลาดน้อย สอดคล้องกับแนวคิดของFitts (1964) กล่าวว่าขั้นชำนาญ (The Autonomous Phase) เป็นขั้นที่ปฏิบัติทักษะนั้นรวดเร็วและถูกต้อง ตลอดจนโอกาสจะกระทำผิดก็จะไม่เกิดขึ้น ทักษะที่เกิดขึ้นเป็นการเพิ่มพูนความชำนาญเป็นอัตโนมัติมากขึ้น ในขั้นนี้เราเรียกว่าขั้นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องใช้การปฏิบัติมาก ๆ การฝึกทักษะในขั้นนี้ถือว่าได้บรรลุถึงขั้นสุดท้ายของระดับ Taxonomy ในทักษะพิสัย ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนได้กระทำในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกทักษะจนถึงระดับเกินพอเรียนรู้วิธีการเอาชนะความเครียดและการสวดแทรกต่าง ๆ เพิ่มพูนความเร็วและความถูกต้อง และบรรลุถึงประสบการณ์ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะแสดงผลสำเร็จที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันนี้มักจะขึ้นอยู่กับ ความสามารถ ความสนใจ นิสัย อารมณ์ และความขยันหมั่นเพียรของผู้เรียน

2. แนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษาฝึกงาน ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้ การฝึกทักษะวิชาชีพให้กับนักศึกษาควรคำนึงถึงลำดับขั้นตอนในการฝึกทักษะ โดยเริ่มจากการขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ทักษะ ขั้นที่ 2 การสร้างการรับรู้ โดยการเตรียมชิ้นงานต้นแบบ และเตรียมความพร้อม ซึ่งครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงให้รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความเข้าใจตรงกัน ขั้นที่ 3 การสาธิตทักษะ การเลียนแบบ/การสนองตอบภายใต้การควบคุม ขั้นที่ 4 การให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ขั้นที่ 6 การกระทำอย่างชำนาญ ขั้นที่ 7 การปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 8 การสร้างความคิดริเริ่มใหม่ และขั้นที่ 9 การประเมินผลการกระทำ ซึ่งในช่วงเวลาในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพควรให้ปฏิบัติทักษะมาก ๆ และต้องกระทำอย่างซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะที่สูงขึ้น และการประเมินต้องมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะ และครูผู้สอนควรกระตุ้นและเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ในการฝึกทักษะวิชาชีพผู้ฝึกควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่ควรมีในกระบวนการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 1) มีชิ้นงานต้นแบบ 2) อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ อย่างละเอียดและชัดเจน 3) การสาธิต การปฏิบัติงานอย่างละเอียดและชัดเจน 4) การสาธิต การทำงานซ้ำอีกครั้ง ตั้งแต่ต้นจนจบ 5) การแสดงการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนอย่างง่าย ๆ และทำให้ดูอย่างช้า ๆ 6) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำเอง ตั้งแต่ต้นจนจบในสายตาครูและครูที่เป็นพี่เลี้ยง และ 7) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเองตามลำพัง แล้วนำผลงานที่ทำได้มาตรวจสอบกับชิ้นงานต้นแบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาทักษะวิชาชีพจะต้องสร้างความตระหนักในการปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด คำนึงถึงองค์ประกอบในการฝึกปฏิบัติ และต้องให้ความสำคัญในการฝึกทักษะวิชาชีพ เนื่องจากการปฏิบัติจะต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมทั้งต้องมีวัสดุในการฝึกทักษะ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีโอกาสผิดพลาดอาจทำให้เกิดอันตรายต่อนักศึกษาและจะทำให้เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์เกิดการเสียหาย ซึ่งมีราคาแพง และจะทำให้วัสดุไม่เพียงพอต่อการฝึกทักษะของนักศึกษาทุกคน ถ้าเกิดความผิดพลาดในระหว่างการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2551) กล่าวว่า กระบวนการสร้างความตระหนักจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ เห็นคุณค่าในปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

2. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา ในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม
3. ครูผู้สอนควรมีการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ในขั้นตอนที่ยังไม่ได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติน้อย
4. ครูผู้สอนควรนำผลการวิจัยไปเสริมสร้างพัฒนาการของนักศึกษาด้านสมรรถนะวิชาชีพเพื่อให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพและแนวทางในการฝึกทักษะวิชาชีพในด้านอื่น ๆ ตามความต้องการของสถานประกอบการ
2. ควรศึกษาสภาพและแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพของนักศึกษา ในประเภทวิชาอื่น ๆ เช่น ประเภทวิชาพาณิชยกรรม คหกรรม เกษตรกรรม และศิลปกรรม
3. ควรศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2556).นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ,กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตินา แคมมณี.(2551).*ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2553).*การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น:กรุงเทพฯ
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- ไพโรจน์ ติรธนากุล. (2542). *การสอนช่างอุตสาหกรรม: วิธีสอนทักษะปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการกำลังคน เพื่อวางแผนผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2555). *แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพตามเป้าหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด
- Davies, I. K., (1971). *The Management of Learning*. London : McGraw - Hill.
- De Cecco, J. P., (1974). *The Psychology of Learning and Instruction: Educational Psychology*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Fitts, P. M., (1964). *Perceptual-motor Skill Learning*, in A. W. Melton (ed.), *Categories of Human Learning*. London: Academic Press.
- Harrow, A., (1972). *A Taxonomy of The Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives*. New York: Longman Inc.
- Joyce, B., & Weil, M.(1986). *Model of Teaching* (3rded.). Englewood Cliffs, N. J., :Prentice-Hall.

Simpson, D., (1972). Teaching Physical Educations: A System Approach. Boston:
Houghton Mufflin Co. Woodruff, A. D., (1961). Basic Concept of Teaching. Chandler
Publishing Company.